

**PŘÍSLUŠNÍCI PARDUBICKÉHO GESTAPA II:
ALOIS ASCHEN-
BRENNER**

Jan NĚMEČEK

Dne 17.prosince 1946 o 9.hodině ranní započalo hlavní přelíčení Mimořádného lidového soudu v Chrudimi v trestní věci proti Aloisu Aschenbrennerovi, narozenému 20.října 1914 v Jihlavě, bytem Pardubice, Na Hrádku 1942, bývalému příslušníkovi pardubického gestapa. Nejprve byla přednesena obžaloba, kterou pronesl veřejný žalobce JUDr. J. Křepela, potom dostal slovo obžalovaný:

"Vychodil jsem pět tříd německou obecnou školu v Jihlavě, potom 4 německé měšťanky a po vyjití ze školy učil jsem se 4 roky a po vyučení pracoval jsem v Jihlavě v různých tiskárnách jako sazeč. Tak pracoval jsem až do roku 1936, kdy jsem nastoupil vojenskou prezenční službu v čsl. armádě a sice u pěšího pluku 43 v Brně. Sloužil jsem až do 27. 10.

1938, kdy jsem byl jako člen německé národnosti propuštěn a vrátil jsem se zpět do Jihlavy, kde jsem byl opět zaměstnán jako sazeč.

Můj otec byl svrškařem, matka dělnicí, oba byli německé národnosti. Za republiky nebyl jsem politicky vůbec nikde organizován. Při příchodu Němců v březnu 1939 byl jsem zaměstnán ještě jako sazeč a to až do srpna 1939.

Po příchodu Němců asi v dubnu 1939 byl jsem předvolán k prohlídce a byl zařazen jako čekatel do oddílu SS. Dosáhl jsem tak jako čekatel hodnosti Staffelfottenführera, pracoval jsem však až do konce srpna dále jako sazeč. Koncem srpna byl jsem velitelstvím naší standarty poslán jako člen Werkschutzu do zdejších Fantových závodů, kde byl jsem až do 12. prosince 1939, kdy jsme byli propuštěni, protože dozor ve Fantových závodech převzal oddíl SS. V té době, když jsem působil jako člen Werkschutzu, byl jsem předvolán k vojenskému odvodu, uznán služby schopným a bylo řečeno, že v dubnu nastoupím vojenskou službu. V té době působil můj bratr Jindřich¹⁾ jako tlumočnick u pardubického gestapa a na jeho radu žádal jsem rovněž o přijetí do služby u zdejšího gestapa jako tlumočnick. Mé žádosti bylo vyhověno a službu u zdejšího gestapa

nastoupil jsem 3.1.1940. V této službě zůstal jsem pak zde v Pardubicích až do skončení okupace...²⁾

Po nastoupení služby byl přidělen jako tlumočnick kriminálnímu asistentovi Gärtnerovi, který pracoval v referátu zbraní, poslechu cizího rozhlasu, censury a homosexuelních věcí.³⁾ Zde působil Aschenbrenner do května 1940.⁴⁾ Potom jej zařadili k tajemníkovi Schulzemu, který v té době řídil referát národního odboje. Po krátké době však Aschenbrenner spolu se svým nadřízeným přešel k referátu protikomunistickému. Zde převzali již rozpracovaný případ vedoucího krajské techniky KSČ B ohumila Slívy, který byl zatčen hradeckým gestapem. V důsledku jeho selhání⁵⁾ se gestapo od něj dozvědělo i řadu informací o KSČ na Pardubicku, které znamenaly rozsáhlé zatýkání.⁶⁾ A. Aschenbrenner o tom vypověděl: "Slíva... jmenoval funkcionáře tohoto hnutí v našem obvodu a byl nám také předán. Na případu pracovala celá služebna a vím, že bylo zatýkáno v obvodu celé naší služebny a že při výsleších bylo používáno zosřeného způsobu výslechu..."⁷⁾ Další větší akcí, na které se Aschenbrenner podílel, bylo zatčení krajského tajemníka KSČ F. Charváta a instruktora E. Nešpora na počátku října 1941.⁸⁾ Je přirozené, že Alois Aschenbrenner se jako tlumočnick

zúčastňoval výslechů a podílel se na sadistických metodách, jichž gestapo pro přiznání vyslychaných používalo. Řada svědků uvádí tuto skutečnost ve svých výpovědích, a i když jsou v nich leckdy rozpory⁹⁾, o týrání zatčených Aschenbrennerem není pochyb, ostatně on sám tuto skutečnost v některých případech přiznal.¹⁰⁾

Krátce po atentátu na Heydricha a po vyhlášení stanného práva byl vyslán 1. června 1942 do školy bezpečnostní policie ve Fürstenbergu (Meklenbursko, Německo), odkud se vrátil až na počátku září 1942. Nebyl tedy zapojen do nejkrvavější části činnosti pardubického gestapa - do heydrichiády.

Dalším větším případem, na kterém A. Aschenbrenner spolupracoval, bylo zatčení jednoho z komunistických funkcionářů F. Žaby v Kozlově u České Třebové v únoru 1943 a následné zatýkání v řadách ilegální KSČ na Pardubicku: "Žaba... byl potom také členy pražského gestapa přivezen do Pardubic, kde přenocoval a protože bylo nařízeno, že ve věznicích požívá určitých výhod, poznali jsme, že se zavázal k určité spolupráci s námi. Ve svém protokolu uvedl asi 80 jmen a to funkcionářů i členů ilegálních skupin a sice v Přelouči, na Pardubicku a Česko-třebovsku. Vyšetřování vedl tehdy Banach (kriminální tajemník protikomun-

nistického referátu - pozn. aut.), který po Fickovi převzal oddělení. Já sám zúčastňoval jsem se v této akci, při níž bylo zatčeno asi 150 lidí..."¹¹⁾

Od dubna 1944 A. Aschenbrenner působil u protišpionážního referátu, kam byl také připojen dozor nad válečným průmyslem. Pracoval zde nejprve jako tlumočnick pod vedením kriminálního tajemníka Linsela, po jeho přeložení vedl referát samostatně až do konce války. Od podzimu 1944 převzal také zpravodajské oddělení, to jest styk s konfidenty respektive vedení jejich kartotéky.

Květen 1945 přinesl konec vlády gestapa v Pardubicích. Dne 8. května došlo k jednání o převzetí úřadu okresního hejtmána i gestapa revolučním národním výborem. Aschenbrenner o tom vypověděl: "Dne 8. května jsem seděl s asistentem Kuchlerem na stráži. Přišli k zeleným vratům tři páni četníci. Jeden z nich byl poručík Trnka, kterého jsem osobně znal. Kuchler šel se strojní puškou k dvířkům, když jsem já tam šel beze zbraně. Pan poručík Trnka žádal, aby jeden ze starších pánů naší služebny přišel k novému okresnímu hejtmanovi. Na to jsem poručíku Trnkovi v české řeči odpověděl, že jsme ještě žádné direktivy nedostali, jakmile něco přijde, tak se poschodí předá... Když se tři páni obrátili již k odchodu, přišel ko-

